

17341112A

**Søljøjtnant Plautins angivelse af Skornjakov-Pisarev til kejserinden
efter et skænderi under en middag hos løjtnant Schkader
om hvem der er forfatter til »geometrien«**

Mikhail Grigorjevitj Plautin blev i 1733 tilknyttet Kamtjatka-ekspeditionen som »styrmand med rang af søljøjtnant«. Om hans uddannelse vides at han i 1719 gik i »geometri-klassen« på det nyoprettede Søakademi (*Morskaja akademija*) i Skt. Petersborg.

Plautin er forfatter til talrige angivelser mod Bering og andre deltagere i ekspeditionen, og mod Grigorij Skornjakov-Pisarev, den nyudnævnte kommandant i Okhotsk. Det begyndte med et dramatisk sammenstød mellem Plautin og Skornjakov-Pisarev i Jakutsk 11. november 1734. Vi har kaldt denne episode for »geometri-fejden«, dels på grund af dens usædvanlige anledning, dels fordi den faktisk udviklede sig til en langvarig fejde. Den kom til at involvere Bering meget direkte.

Bering var kort forinden, i oktober, ankommet med sin familie til Jakutsk. Her fik han sit hovedkvarter gennem de næste tre år. Herfra ledede han Kamtjatka-ekspeditionens forskellige del-ekspeditioner, indtil han i september 1737 rykkede videre til havnebyen Okhotsk ved Stillehavet. Geometri-fejden kom snart til at lægge beslag på en del af hans tid og opmærksomhed. Først var den et disciplinært problem som han måtte tage sig af, et bekymrende tegn på hvordan gemytterne kunne komme i kog under polarkulden. Men inden længe blev Bering selv mål for Plautins angivelser.

I første runde angav de to kamphaner, Plautin og Skornjakov-Pisarev, gensidigt hinanden. Det skete samtidigt. Plautins angivelse fra 12. november er oversat nedenfor. Skornjakov-Pisarevs fra samme dato følger som dokument nr. **17341112B**.

Det originale dokument er skrevet og underskrevet egenhændigt af Plautin og befinder sig på det Russiske Statsarkiv for Krigsflåden (RGAVMF) i Skt. Petersborg, fond 216, reg. 1, sag 15, s. 13-13v. Det er oversat efter VKE 2, s. 149-153.

Oversættelsen © Peter Ulf Møller og Natasha Lind

Allerdurchlauchtigste, Stormægtigste Kejserlige Majestæt Anna Ioannovna,
Eneherskerinde over hele Rusland

Den 11. november i år var jeg, undertegnede, på besøg hos løjtnant Kozma Schkader¹ fra det Jakutske Regiment. Til stede var også Grigorij Pisarev² fra Kommandantskabet i Okhotsk og andre. Bemeldte Pisarev påstod over for mig at han var forfatter til en geometri og en mekanik. Hertil sagde jeg, undertegnede, at forfatteren til videnskaben geometri er Euklid. Hertil svarede han at han havde æren for denne geometri, og at den var trykt netop under hans navn. Det stod nævnt i geometrien, at han var forfatteren, og samme Pisarev gav besked om at hente den. Da den på hans ordre blev fremskaffet, viste den sig at være håndskreven og ikke trykt, ja, ikke engang skrevet med hans egen håndskrift. Det samme gjaldt figurerne, som var lavet af tidligere forfattere og ikke af Pisarev.³

I den anledning sagde jeg til ham at han ikke burde vigte sig og tilskrive sig selv noget som andre havde udrettet før ham, og som han ikke selv havde lavet. Dette bragte Pisarev i stor harme, og han råbte til mig: ”Du vil ikke tro det, for du er så opblæst, at du har tabt enhver fornuft og ikke begriber noget. Men jeg ved hvad du er for en karl!” Hertil svarede jeg ham at ”jeg er en uplettet person og fornædret mig ikke, men håber at vinde ære i stedet for at miste den”. Desuden sagde jeg til ham at hvis han kunne sige mig noget på, så ville han nok i sit raseri ikke have holdt sig tilbage, ligesom

han tidligere, i retssalen i Vojevodens kancelli i Jakutsk, pludselig, uden nogen som helst anledning, havde kastet sig over vagtmester Davydov for at slå ham med en stok, hvilket han blev forhindret i af kancelliets dommere.

Da jeg havde ytret disse ord til Pisarev, sprang han op fra sin plads for at overfalde mig og kaldte mig ”snothvalp” og ”tævesøn”. Han greb efter sin kårde vel nok fem gange og trak den endda flere gange halvt ud af skeden. Imens skældte han mig ud og sagde: ”Jeg stikker dig ned”. Endvidere: ”Jeg slår dig ihjel!”. Og det ville han have gjort alvor af, hvis ikke søløjtnant Walton⁴ og husets vært, løjtnant Schkader, bistået af andre, havde grebet fat i ham og holdt kården tilbage. Herefter sagde jeg henvendt til Pisarev: ”Din kanalje, du skal ikke prøve at trække kården og stikke mig ned, for der er ingen her i Jakutsk der anerkender at du skulle være værdig til at bære kårde igen i stedet for den der blev taget fra dig. Ingen aner hvilken forordning der giver dig lov.”⁵ Så for han igen frem mod mig og greb efter kården. Der var vidner til det, nemlig følgende tjenstgørende i flåden: læge Feig, styrmand Jelagin, understyrmand Khmetevskoj, underskipper Karostev, kommissarius Tjoglov; fænrik i det Sibiriske Dragonregiment Bazjanov; følgende indbyggere i Jakutsk: kancelliskriver Borisov, af adelige og bojarbørn: Fedot Amosov, tolken Guljajev, Ivan Sjestakov, Semjon Lytkin, stolleformand, Schichtmeister Solovjov.

Allernådigste Kejserslige Majestæt, jeg beder Deres Kejserslige Højhed om at Deres Øverste Magt vil beordre en afhøring af førnævnte løjtnant Walton og løjtnant Schkader og af de øvrige vidner, som står anført ovenfor, angående Pisarevs her beskrevne frække forvovenhed og den mig påførte krænkelse, samt, hvis Pisarev benægter, da på grundlag af [vidne]afhøringerne at straffe ham, som han har fortjent i henhold til Deres Kejserslige Majestæts forordninger.

Deres Kejserslige Majestæts underdanigste træl, søløjtnant Mikhail Plautin, søn af Gavriil.
12. november 1734.

Skal overbringes til det Statslige Admiralitetskollegium.

Dette bønsskrift har jeg, underdanigste, egenhændigt skrevet.

Dette bønsskrift er egenhændigt undertegnet løjtnant Mikhail Plautin.

¹ Løjtnant Kuzma Schkader var søn af major Mikhail Schkader, en svensk officer der blev taget til fange af russerne under Store Nordiske Krig, og som fra 1721 gjorde tjeneste ved Jakutsk-garnisonens fodregiment.

² For biografiske oplysninger om Skornjakov-Pisarev (eller blot Pisarev), se også det følgende dokument, **17341112B**.

³ Plautins sarkasme over for Skornjakov-Pisarev var næppe berettiget. Faktisk var S-P. forfatter til en lærebog i mekanik, som blev en af de første udgivelser inden for de eksakte videnskaber i Rusland, trykt 1722 i Skt. Petersborg. Formentlig skrev han også en geometri, der dog tilsyneladende ikke blev trykt.

⁴ Søløjtnant William Walton (d. 1743) var englænder og gik i 1723 i den russiske flådes tjeneste. På forslag af Bering selv blev han i 1733 tilknyttet den Anden Kamtjatka-ekspedition. Under ekspeditionen løste han forsyningsopgaver, deltog i skibsbyggeri og førte et af skibene under kaptajn Spangbergs togt til Japan 1738-1739.

⁵ Efter at have beklædt adskillige høje poster under Peter den Store blev Skornjakov-Pisarev i 1727 udmanøvreret i magtkampen ved hoffet og sendt i forvisning i Østsibirien. Som forvist politisk forbryder mistede han retten til at bære

kårde. Men i 1731 blev han, stadig som forvist, udnævnt til kommandant for Okhotsk, en stilling der normalt ville berettige ham til at bære kårde. Plautin satte med sine krænkende bemærkninger Skornjakov-Pisarevs tvetydige og paradoksale stilling i perspektiv. Som det kunne forekomme under de specielle forhold i Sibirien, var han på en gang en øvrighedsperson og en forvist der sonede sin straf.